ב. **רבי חנינא אמר**, פירש כך:

המרזב — אין לו חזקה, שאם היה ארוך, מקצרו. שאם היה בעל הגג מרחיק את קילוח המים הרחק הרבה מקיר ביתו, לעומק השטח של חצר השכן, עליו לקצרו. והיינו, שיכול בעל החצר לחייבו לקצרו.(6)

ויש למקומו חזקה, שאם בא לעוקרו לגמרי, **אינו עוקרו.**

ג. **רב ירמיה בר אבא אמר**, פירש כך:

המרזב — אין לו חזקה, שאם רוצה בעל החצר **לבנות תחתיו** של המרזב, הרי זה **בונה.**(7)

ויש למקומו חזקה, שאם בא בעל החצר **לעוקרו** למרזב לגמרי, לפי שרוצה בעל החצר להגביה את בנינו שמתחת המרזב עד למקום המרזב, **אינו עוקרו.**

נט-א ומקשה הגמרא לרב ירמיה בר אבא ממשנתנו:

תנן במשנתנו: **המזחילה, יש לה חזקה** לעומת המרזב, שאין לו חזקה.

בשלמא למאן דאמרי הנך תרתי, שני האמוראים שאמרו את שני הפירושים הראשונים ב"המרזב אין לו חזקה", **שפיר** אמר התנא במשנה שיש חילוק בין מזחילה שיש לה חזקה, לבין מרזב שאין לו חזקה, לענין זה שהמרזב אין שימושו קבוע ברוח אחת לעומת המזחילה ששימושה קבוע ברוח אחת, או לענין זה שאת המזחילה אי אפשר לקצר ואת המרזב אפשר.

אלא למאן דאמר את הפירוש השלישי ב"מרזב אין לו חזקה", **שאם רצה** בעל החצר **לבנות תחתיו, בונה,** הרי משמע, שלעומתו, יש למזחילה חזקה בכך שאין יכול בעל החצר לבנות תחת המזחילה הבולטת לחצר חבירו.

ותימה, **מאי נפקא ליה** לבעל המזחילה **מינה** [מבניית בעל החצר תחת מזחילתו]? והרי ודאי לא שעבד לו בעל החצר בחצירו דבר שאין בעל המזחילה צריך לו!?

ומשנינן: **הכא במזחילה של בנין** [בנויה מלבינים] **עסקינן. דאמר ליה** בעל המזחילה לבעל החצר "איני רוצה שתבנה תחת מזחילתי, כי **לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי.** איני רוצה שתתרועע אושיותיה של המזחילה שלי, מחמת המקבות והגרזן וכל כלי ברזל בשעה שאתה תבנה בנינך".(1)

אמר רב יהודה אמר שמואל: צינור המקלח מים לחצר חבירו, ובא בעל הגג לסותמו,

---

6. כתב הרשב"ם, שלפי רבי חנינא אינו יכול לתבוע ממנו להעביר את המרזב לצד אחר, אם החזיק שלש שנים בצד אחד.

7. ביאר הרשב"ם, את החידוש בדברי המשנה, שאין יכול בעל הגג לטעון "כמו שהחזקתי במקום המרזב, כך החזקתי במה שתחתיו", כי גם אם נותן לו רשות לתלות מרזבו באויר, לא נתן לו קרקע שלו שתחת המרזב, ולא השתעבד לו בעל החצר לבלתי עשות בו צרכיו, בין לבנות בו, בין כל דבר הצריך לו.

1. והחילוק בין מרזב למזחילה לענין זה ביאר הרשב"ם בשני אופנים:

הרי **בעל החצר מעכב עליו**, משום **דאמר ליה** בעל החצר לבעל הגג: **כי היכי דאת קנית לך חצר דידי למשדא ביה מיא, לדידי נמי קני לי מיא דאיגרך**. כשם שאתה קנית זכות להשליך מים בחצירי, כך אני קניתי זכות לקבל את המים היורדים מן הגג שלך דרך המרזב אל חצרי כדי להשקות בהם את בהמותי, ועל מנת כן נתרציתי לך!

איתמר: רבי אושעיא אמר: מעכב בעל החצר על בעל הגג מלסתום מרזבו.

ואילו **רבי חמא**, אביו של רבי אושעיא, **אמר: אינו מעכב**, ומשום שלא שעבד לו את מימיו, אלא כל זמן שהם יורדים בחצירו.

אזול, שיילוה,(2) הלכו ושאלו דין זה **לרבי ביסא**, אביו של רבי חמא, סבו של רבי אושעיא, **ואמר להו** כדברי רבי אושעיא נכדו: **מעכב**.

קרי עליה רמי בר חמא, על רבי אושעיא את הפסוק: "**והחוט המשולש, לא במהרה ינתק**", **זה רבי אושעיא, בנו של רבי חמא, בנו של רבי ביסא**, שהרי אמר כזקנו.(3)

שנינו במשנה: **סולם המצרי אין לו חזקה:**

ומפרשינן: **היכי דמי סולם המצרי?**

אמרי דבי רבי ינאי: כל שאין לו ארבעה חווקין [שליבות].

שנינו במשנה: **חלון המצרית אין לה חזקה**. איזו היא חלון המצרית? כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה. רבי יהודה אומר: אם יש לה מלבן, אף על פי שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה, הרי זו חזקה:

ומקשינן: **מאי שנא גבי סולם, דלא מפרש** התנא מה הוא שיעורו של סולם המצרי, **ומאי שנא גבי חלון, דמפרש** התנא מה הוא שיעורו של חלון המצרית!?

ומשנינן: לכך שנה התנא את שיעורו של חלון המצרית, **משום דקא בעי איפלוגי רבי יהודה בסיפא**. לפי שרצה התנא להביא את מחלוקתו של רבי יהודה, שחלק על שיעור זה באופן שיש לו מלבן. ולכך הוצרך תנא קמא לומר כמה הוא השיעור, לדעתו.

אמר רבי זירא: חלון צורי שעשהו בגובה שראוי להשתמש בו, **למטה מארבע אמות**, שאינו גבוה מקרקעית הבית ארבע אמות, ויכול לראות דרכו לתוך החצר, **יש לו** למחזיק בחלון, **חזקה**.(4) ומאידך, **יכול** בעל החצר **למחות** בבעל החלון, שלא יפתחנו לעבר חצרו, קודם שהחזיק בעל החלון בפתיחת חלונו.

האחד: מרזב, אפילו של בנין, אינו חשוב כל כך, שיאמר לו "לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי".

השני: סתם מרזב של עץ הוא, ומזחילה היא של לבינים.

2. על פי גירסת הרשב"ם.

3. הוסיף הרשב"ם: כדדרשינן נמי מ"לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך עד עולם", שמדור שלישי ואילך, תורה מחזרת על אכסניא שלה.

4. כתב הרשב"ם: כיון דאיכא תרתי, שהוא חלון גדול, ונמוך, שיכולין להסתכל ממנו בחצר, יש לו חזקה. וזאת, לפי שלא היה בעל החצר מניחו לעשותו ללא רשותו. אלא ודאי ברשותו עשה.

אבל חלון המצרי שנתנו **למעלה מארבע אמות** מקרקע הבית, שאינו נוח להסתכל דרכו, **אין לו חזקה**, לפי שאין בעל החצר מקפיד.

וכמו כן, מאידך, **אינו יכול למחות** בעל החצר בבעל החלון מלפתוח חלון שכזה אל חצרו.(5)

ואילו **רבי אילעא אמר: אפילו למעלה מארבע אמות אין לו חזקה**, ואולם, מכל מקום, **יכול למחות**. כלומר, אפילו בחלון למעלה מארבע אמות, שאין לו לבעל החלון חזקה, ומשום שיכול לומר לו בעל החצר "איני מקפיד בכך, ולכן הרשיתיך לפותחו", מכל מקום, אם רוצה בעל החצר, יכול הוא למחות בו.

ודנה הגמרא: **לימא**, האם נאמר **שבדין "כופין על מדת סדום"** [בכפיה על אלו שאינם מהנים את חבריהם אף על פי שאינם חסרים כלום], **קא מיפלגי** רבי זירא ורבי אילעא:

דמר, רבי זירא, **סבר: כופין** על מדת סדום. ולכן, אם היה החלון גבוה בלמעלה מארבע אמות, שאינו רואה משם לתוך חצירו, אין נחסר בעל החצר כלום, ואינו יכול למחות שלא לפותחו, אלא כופין אותו שירשה לפותחו.

ומר, רבי אילעא, **סבר: אין כופין** על מידת סדום.

ודחינן: **לא** בכך נחלקו, אלא **דכולי עלמא** סבירא להו "**כופין** על מדת סדום". **ושאני הכא**, שיכול בעל החצר למחות בפתיחת החלון, משום **דאמר ליה** בעל החצר לבעל החלון:

זימנין, דמותבת שרשיפא תותך, וקיימת וקא חזית. יכול עתה לפעמים לשים שרפרף

ולכן, אם בא שכנו לבנות כנגד חלונו, עליו להתרחק, כדתנן: החלונות [צריך להתרחק] מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ארבע אמות.

ומאידך, אם בא אחד מהם לפתוח חלון צורי למטה מארבע אמות מקרקע הבית, שכנו יכול למחות בידו, ומעכבו שלא יפתח.

ומה שהביא כאן הרשב"ם את דין ההרחקה, אין הוא נצרך להבנת דין הגמרא, שהרי אף בלי דין זה צריך הוא לדין חזקה, כדי שיהיה רשאי להסתכל בחצר חבירו, וכמו כן, מאידך, גם יכול בעל החצר למחות שלא יסתכל. ולא הזכיר זאת הרשב"ם כאן אלא משום המשך הגמרא, וכפי שיתבאר בהערה בהמשך הענין.

5. כתב הרשב"ם: למעלה מארבע אמות מקרקע הבית אין לו חזקה, לפי שאין חבירו מקפיד [כיון שאינו יכול להסתכל ממנו לתוך חצירו]. וכשבונה שכנו, אינו יכול לעכב עליו ולומר לו הרחק בנינך מן החלון שלי שלא תאפיל עלי, שיכול לומר לו סתום אותו, לפי שאין לך חזקה.

וביאור דברי הרשב"ם הם, שהוקשה לו: כיון שאין בעל החצר יכול למחות בבעל החלון, אם כן למאי נפקא מינה שאין לבעל החלון חזקה, והרי גם בלי שתהיה לו חזקה יכול הוא להמשיך להחזיק שם את חלונו פתוח, כיון שאין בעל החצר יכול למחות בו!? ולכן ביאר הרשב"ם, שאין לו חזקה לעכב על בעל החצר מלבנות מול חלונו. ומטעם זה הזכיר כן הרשב"ם גם גבי חלון, עד ארבע אמות.

תחתיך, ולעמוד עליו להסתכל לתוך חצירי.(6)

ומביאה הגמרא מעשה **בהההוא** גברא **דאתא לקמיה דרבי אמי**, והיה רוצה לעשות חלון למעלה מארבע אמות, והיה בעל החצר מוחה בו.

שדריה, שלח רבי אמי **לקמיה דרבי אבא בר ממל**, לשאול איך לנהוג בדין זה.

אמר ליה, ענה רבי אבא בר ממל לרבי אמי: **עביד ליה כרבי אילעא**, פסוק את דינו כרבי אילעא, שהיה אומר, יכול בעל החצר למחות.

אמר שמואל: וחלון העשוי **לאורה** [להכניס אור לבית], **אפילו** אינו גדול אלא **כל שהוא**, **יש לו חזקה**. ולא שנו במשנה שחלון המצרי אין לו חזקה, אלא כשאינו עשוי לאור, אלא רק כדי להשקיף דרכו.(7)

מתניתין:

הזיז שהיה בולט מן הכותל לתוך חצר חבירו, **עד טפח** לעומק החצר, **יש לו חזקה**, ואין בעל החצר יכול לבנות שם ולסתור את הזיז.(8)

ויכול בעל החצר **למחות** במי שרוצה להוציא זיז לחצר חבירו, ואין כאן את הדין של "זה נהנה וזה אינו חסר", כי ודאי חסר הוא, כדמפרש בגמרא. נט-ב

אבל אם היה הזיז בולט לתוך החצר בליטה שהיא **פחות מטפח** לעומקה של חצר, **אין לו חזקה** כי אין דרך בעל החצר להקפיד עך כך, ולכן לא מיחה בו.

ואין יכול למחות. יתבאר בגמרא.

גמרא:

אמר רבי אסי אמר רבי מני, ואמרי לה: אמר רבי יעקב אמר רבי מני:

החזיק בטפח — החזיק בארבעה(1) טפחים, ומפרש לה ואזיל.

ותמהינן: **מאי קאמר**!? הרי לפי פשוטו משמע, שאם החזיק בבליטת טפח לתוך החצר, יכול להוציא את הזיז עד ארבעה טפחים, וזה ודאי אי אפשר, שאם נתרצה לו בטפח, לא נתרצה לו בארבעה!

אמר פירש **אביי**, **הכי קאמר**: **החזיק** בבליטה לחצר חברו שיש לה **רוחב טפח**, **במשך** [באורך, דהיינו, בעומק] **ארבעה** טפחים

---

6. ורבי זירא סבר, דלא חציפי אינשי כל כך לעשות כן, רשב"ם.

7. פירש הרשב"ם, כי חלון העשוי לאורה, הוא עשוי לקביעות, כי כל הימים צריך אדם לאור, וכל דבר שהוא בקביעות, היה לו לבעל החצר למחות, ואם לא מיחה ודאי ברשותו עשה; מה שאין כן בחלון צורי, שאינו עשוי לאורה, הרי הוא אינו דבר של קביעות, ואין על בעל החצר למחות בו, ולכן אין לו חזקה.

8. כתב הרשב"ם: שהרי יכול למחות כדקתני ואזיל, ומדלא מיחה בתוך שלש איכא למימר דברשותו הוציא.

1. כך צריך לומר.